

Vergaderjaar 2012–2013

33 401

Homogene Groep Internationale Samenwerking 2013 (HGIS-nota 2013)

Nr. 2

NOTA

INHOUDSOPGAVE

	Biz.
1. INLEIDING	2
1.1 Wat is de HGIS?	2
1.2 Opzet HGIS-nota 2013	2
2. HGIS OP HOOFDLIJNEN	4
2.1 Veiligheid	4
2.2 Welvaart	6
2.3 Vrijheid	11
2.4 Consulaire dienstverlening	12
2.5 Europese samenwerking	13
2.6 Overig	14
Bijlagen	
BIJLAGE 1: De HGIS verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota 2012	16
BIJLAGE 2a: De HGIS-uitgaven horizontaal: meerjarencijfers per begrotingsartikel	17
BIJLAGE 2b: De HGIS-ontvangsten horizontaal: meerjarencijfers per begrotingsartikel	26
BIJLAGE 3: De berekening van het ODA-plafond 2013 en raming ODA-prestatie 2012 en 2013	27
BIJLAGE 4: De ODA-uitgaven naar pijler	28
BIJLAGE 5a: De ODA-uitgaven in partner- en transitielanden 2013	30
BIJLAGE 5b: De ODA-uitgaven in exitlanden 2013	34
BIJLAGE 6: De non-ODA uitgaven naar pijler	35

1. INLEIDING

1.1 Wat is de HGIS?

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is sinds 1997 een budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. In de HGIS worden de uitgaven van de verschillende departementen op het gebied van buitenlands beleid gebundeld, waarmee de onderlinge samenhang geïllustreerd wordt. Dit bevordert de samenwerking en de afstemming binnen de betrokken ministeries. De HGIS vormt daarmee een belangrijk instrument voor een geïntegreerd en coherent buitenlands beleid.

Binnen de HGIS wordt onderscheid gemaakt tussen de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking die voldoen aan de criteria voor officiële ontwikkelingssamenwerking (*Official Development Assistance*, ODA) en de overige uitgaven voor het buitenlands beleid (non-ODA). De minister van Buitenlandse Zaken coördineert het Nederlands buitenlands beleid en daarmee de HGIS. De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken heeft een coördinerende bevoegdheid voor de uitgaven aan ODA binnen de HGIS.

Twee keer per jaar wordt er verantwoording afgelegd aan de Tweede Kamer over de HGIS. Parallel aan het rijksbegrotingsproces wordt op Prinsjesdag de HGIS-nota aangeboden. Op de derde woensdag van mei (verantwoordingsdag) wordt het HGIS-jaarverslag aangeboden aan de Staten-Generaal. Deze documenten geven een integraal overzicht van alle uitgaven aan internationale samenwerking die op de verschillende departementale begrotingen staan.

1.2 Opzet HGIS-nota 2013

De HGIS-nota geeft inzicht in de begrote middelen voor internationale samenwerking in 2013. De HGIS-nota volgt daarbij de indeling van de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De indeling is veranderd ten opzichte van de HGIS-nota 2012. Dit jaar is de nota ingedeeld naar de drie pijlers van het buitenlands beleid: veiligheid, welvaart en vrijheid. Het buitenlands beleid richt zich op de Nederlandse belangen vanuit deze pijlers. De pijlers zijn onderling verbonden en versterken elkaar. Daarnaast wordt ingegaan op Europese samenwerking en consulaire dienstverlening. Tot slot worden de overige uitgaven toegelicht.

Het beleid voor ontwikkelingssamenwerking is verwerkt onder de drie pijlers van het buitenlands beleid. Daarbij wordt ingegaan op de vier speerpunten van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid, te weten Voedselzekerheid, Veiligheid en Rechtsorde, Water en Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten. Ook wordt aandacht besteed aan de doorsnijdende thema's gender, goed bestuur en milieu.

De beleidsinformatie is ontleend aan de Memorie van Toelichting bij de begroting voor 2013 van de verschillende departementen en geeft inzicht in de grote lijnen. Voor een meer gedetailleerde toelichting wordt naar deze stukken verwezen. Verdere informatie over de voortgang op de speerpunten van het ontwikkelingsbeleid alsmede over de voortgang exitlanden wordt voor de begrotingsbehandeling per brief naar de Tweede Kamer gestuurd.

In de bijlagen worden alle HGIS-uitgaven en -ontvangsten gepresenteerd. In deze bijlagen worden gegevens, die verspreid staan over verschillende begrotingen, gebundeld tot een overzichtelijk geheel. U treft in de bijlagen totaaloverzichten per ministerie en per pijler. Deze overzichten zijn gerangschikt naar de begrotingsindeling van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

2. HGIS OP HOOFDLIJNEN

2.1 Veiligheid

De veiligheid van Nederland is afhankelijk van de veiligheid in de wereld om ons heen. De regering zet zich in om traditionele en nieuwe dreigingen het hoofd te bieden, in nauwe samenwerking op nationaal en op internationaal niveau. De trans-Atlantische samenwerking in NAVO-verband vormt de hoeksteen van het veiligheidsbeleid. Dit wordt gecombineerd door militaire en civiele samenwerking binnen de Europese Unie. Deze samenwerking biedt ook mogelijkheden om de militaire capaciteit te versterken.

Nieuwe dreigingen vragen om een samenhangende benadering. Beveiliging tegen cyberaanvallen vindt plaats door een integrale, civiel-militaire en publiek-private aanpak. Deze richt zich onder andere op internationale regulering en het uitvoeren van het NAVO *cyber defense*-beleid.

Op het gebied van ontwapening en non-prolifерatie van massavernietigingswapens speelt Nederland een actieve rol binnen de daarvoor aangewezen multilaterale fora. Het meest in het oog springende voorbeeld op dit terrein is de *Nuclear Security Summit* (NSS), waarvan Nederland in 2014 gastheer is. Deze conferentie op het niveau van regeringsleiders en staatshoofden zal de komende tijd een forse Nederlandse inzet vergen en op hoog niveau de aandacht van de internationale gemeenschap op Nederland vestigen.

Daarnaast is Nederland in 2013 gastheer van de zesde ministeriële bijeenkomst van het *Non-Proliferation and Disarmament Initiative* (NPDI). Nederland is één van de initiatiefnemers van het NPDI, een groep van tien landen die door middel van concrete voorstellen en acties de implementatie van het 2010 Actieplan van de Toetsingsconferentie van het Non-Proliferatieverdrag (NPV) probeert te bevorderen.

De Nederlandse inzet ter bestrijding van terrorisme en internationale criminaliteit komt tot uiting in samenwerking op nationaal en internationaal niveau, onder andere voor capaciteitsopbouw en preventie en met aandacht voor de bredere context van rechtsstaatopbouw en corruptiebestrijding. Het in 2011 opgerichte *Global Counter-Terrorism Forum* (GCTF) vormt daarbij een belangrijk platform voor samenwerking.

Nederland neemt in 2013 deel aan de geïntegreerde politietrainingsmissie in Afghanistan. De Nederlandse missie bestaat onder meer uit politieagenten, militairen, diplomaten en *rule of law*-deskundigen in Kaboel en Kunduz, om de Afghaanse civiele politie en justitiële keten te versterken. Nederland draagt hiermee bij aan het doel om Afghanistan in 2014 in staat te stellen zelf verantwoordelijkheid te dragen voor de veiligheid in het land.

Daarnaast treedt Nederland proactief op tegen piraterij door deelname aan de antipiraterijmissies *Ocean Shield* en *Atalanta*, maar ook door capaciteitsopbouw in de regio en inzet op veiligheid en rechtsorde.

Op het Afrikaanse continent worden in 2013 militairen, politieagenten en civiele medewerkers in verschillende functies ingezet in de VN-operatie *United Nations Mission in South Sudan* (UNMISS). Deze operatie heeft als

doel de Zuid-Soedanese overheid te ondersteunen bij de veiligheidsconsolidatie, conflictpreventie en -beheersing, de bescherming van burgers, de opbouw van de veiligheids- en justitiesector en de ontwikkeling van de rechtsstaat.

Nederland zet zich in voor een sterke internationale rechtsorde met goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak. Dat vereist een bredere erkenning van de rechtsmacht van de internationale hoven en tribunalen, waar Nederland zich actief voor inzet. Daarnaast streeft Nederland naar versterking van de positie van Den Haag als juridische hoofdstad van de wereld.

Het vergroten van de veiligheid en stabiliteit in de wereld is een belangrijke conditie voor effectieve armoedebestrijding en voor het functioneren van de democratie en rechtsorde in ontwikkelingslanden. De bijdrage van ontwikkelingssamenwerking aan deze pijler is dan ook substantieel en divers. Het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid heeft Veiligheid en Rechtsorde geformuleerd als één van de vier speerpunten. Dit speerpunt is gericht op de volgende vijf doelen: (1) veiligheid voor mensen, (2) een functionerende rechtsorde, (3) inclusieve politieke processen, (4) een legitieme en capabele overheid, (5) werkgelegenheid en de levering van basisvoorzieningen. Deze doelen spelen een belangrijke rol bij conflictpreventie, bijvoorbeeld doordat jeugdwerkloosheid tot instabiliteit kan leiden. Voor de levering van basisvoorzieningen die bijdragen aan een grotere stabiliteit wordt aansluiting en synergie met andere speerpunten gezocht. Ook de bijdragen aan humanitaire hulp worden bij deze pijler ondergebracht.

Tabel 1: Pijler 1 Veiligheid (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2011		2012		2013	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	01.01 Internationale rechtsorde	58 817	6 465	53 033	5 463	52 510	5 380
	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	12 630	0	15 318	0	20 721	0
	02.02 Bestrijding en terugdringing van het internationale terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500	0	500	0	500	0
	02.03 Bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens, bevordering van ontwapening, wapenbeheersing en het voeren van een restrictief en transparant wapenexportbeleid	13 855	3 252	10 754	3 252	12 754	3 252
	02.05 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde in prioritaire gebieden	497 894	335 025	535 578	383 283	530 458	389 741
	02.06 Effectieve humanitaire hulp	265 255	264 117	229 952	227 685	212 067	210 000
	08.02 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	14 114	0	20 403	0	13 775	0
V&J	31.02.20 Bekostiging Nationale Politie (civiele crisisbeh.missies)	6 997	6 935	9 100	9 100	8 600	8 600
	33.03.10 Opsporing en vervolging/NFI	509	0	519	0	519	0
	33.03.39 Opsp. en vervolging/techn. ass. drugsbeestr. Suriname	60	60	200	200	200	200
	36.02.58 Nat. Veiligh. en Terrorismebeestr. (NSS)	0	0	0	0	700	0
	91.01.02/91.01.09 Personeel-materieel/Europol en Eurojust	25 333	0	22 068	0	27 524	0
	91.01.09 Materieel overig/WIPO	139	0	248	0	243	0
Defensie	01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties (incl. contributies)	186 102	4 000	218 069	4 400	190 500	4 400
	01.01.03 Overige inzet (NSS)	0	0	0	0	0	0
lenM	17.01 Luchtvaart	1 238	0	1 115	0	1 115	0
	18.01 Scheepvaart	868	0	925	0	925	0
	23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	890	36	918	27	736	27
Totaal		1 085 201	619 890	1 118 700	633 410	1 073 847	621 600

2.2 Welvaart

Nederland in de wereld

De Nederlandse economie is afhankelijk van het buitenland. De export is een motor voor de Nederlandse groei.

Een groot deel van onze export gaat naar Europese landen. Het groeivermogen van de Nederlandse economie is daarmee afhankelijk van de Europese economie. Nederland zet zich daarom in voor een verdere verdieping van de Europese interne markt, met name op het gebied van diensten, de digitale markt en transport. Daarbij zijn de aanpak van de financieel-economische crisis, structurele hervormingen en de groeiagenda in de Europese Unie essentieel.

Daarnaast heeft Nederland veel te winnen bij export naar opkomende economieën. De BRICS-landen en andere opkomende economieën in Azië en Latijns-Amerika tonen een groter groeipotentieel dan de gevestigde economieën. Nederland moet hier beter op inspelen.

Economische diplomatie speelt een essentiële rol bij het bevorderen van export, internationale samenwerking op gebied van onderzoek en ontwikkeling, en het aantrekken van buitenlandse investeringen. Daarmee

wordt bijgedragen aan het creëren van een gelijk speelveld voor het Nederlandse bedrijfsleven. Ook wordt ingezet op internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. De ministeries van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie werken nauw samen op dit onderwerp.

Handelspolitiek is een belangrijk aandachtspunt voor de EU. De EU moet zich inzetten voor een sterk multilateraal handelssysteem, open markten en een ambitieuze afronding van onderhandelingen over bilaterale handelsakkoorden.

In samenwerking met het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie wordt de relatie met energie- en grondstoffenproducerende landen geïntensiveerd.

Economie en diplomatie worden verbonden met cultuur om de markt voor culturele instellingen en andere sectoren te verruimen en nieuwe contacten en wederzijds begrip te faciliteren.

Publieksdiplomatie, oftewel het verwerven van steun bij niet-officiële doelgroepen voor Nederlandse beleidsdoelstellingen, is gebaseerd op het behartigen van de internationale belangen van Nederland. De samenwerking met het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie voor *Holland Branding* wordt geïntensiveerd.

Internationaal Ondernemen

De Europese economie krimpt in 2012 volgens de OECO met 0,1 procent en zal in 2013 maar matig groeien; zoals het er nu naar uitziet met minder dan 1 procent. De Nederlandse economie is nauw verweven met de internationale handels- en investeringsstromen. Het Nederlandse bedrijfsleven behoort tot de internationale top. Onze sterke positie is echter geen vanzelfsprekendheid. De aanhoudende onrust op de financiële markten zorgt voor onzekerheid en risico's voor internationale transacties. De problemen met de Euro tasten het consumentenvertrouwen aan, zowel in Nederland als op de belangrijke Europese afzetmarkten.

Snelle groei is wel te vinden in opkomende markten als Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika (BRICS), maar ook in landen als Turkije, Vietnam, Indonesië, Egypte, Zuid-Korea, Colombia en de Golfstaten. Hier zijn de posities van de Nederlandse bedrijven niet altijd even sterk. Ook zijn er barrières door het optreden van lokale overheden. Aandacht voor een internationaal gelijk speelveld voor Nederlandse bedrijven, en voor markttoegang blijft dus van groot belang.

Inzet zal dan ook zijn om onze sterke positie op de Europese «thuismarkt» te behouden en een sterkere positie te krijgen op markten die wel snel groeien. Daarnaast blijft monitoring van de kredietverlening aan internationale exporteurs en investeerders een belangrijk aandachtspunt.

Economische diplomatie is het belangrijkste middel voor het internationale economische beleid. Het diplomatieke postennetwerk speelt hierbij, nog meer dan voorheen, een hoofdrol. Teneinde meer focus aan te brengen in het internationale economische beleid vormen de internationaliseringstrategieën van de Topsectoren een belangrijk beleidskader voor 2013. Ter versterking van de topsec-

toren worden gericht buitenlandse bedrijven aangetrokken die de topsectoren versterken. Extra aandacht wordt ingezet om hoofdkantoren naar Nederland te halen en om reeds gevestigde hoofdkantoren te behouden. Ook blijven in 2013 middelen beschikbaar voor de meerjarige ondersteuning van clusters van bedrijven en/of kennisinstellingen op moeilijk toegankelijke markten evenals voor het ondersteunen van kansrijke MKB-ers die hun eerste internationale stappen zetten.

Ontwikkelingssamenwerking wordt meer gericht op economische zelfredzaamheid van de partnerlanden. De ministeries van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en Buitenlandse Zaken werken nauw samen, onder andere door het verbinden van de kennis en kunde van de topsectoren met de ontwikkelingsdoelstellingen. Een aantal ontwikkelingslanden ontstijgt de behoefte aan buitenlandse hulp en biedt interessante markten voor het bedrijfsleven. Met deze landen wordt geleidelijk toegewerkt naar een wederzijdse profijtelijke economische relatie. Dit geldt voornamelijk voor Zuid-Afrika, Vietnam en Colombia. Op termijn zal ook met andere OS-partnerlanden meer en meer op economisch terrein kunnen worden samengewerkt, zoals met Bangladesh, Indonesië, Kenia en Ghana.

Nederland voor de wereld

De Nederlandse ontwikkelingssamenwerking verbetert de zelfredzaamheid en vermindert de armoede in ontwikkelingslanden, bijvoorbeeld door het ondersteunen van de ontwikkeling van de private sector in ontwikkelingslanden als motor voor duurzame groei. Daarbij gaat het zowel om het creëren van een beter ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden, als om het betrekken van de private sector bij ontwikkeling. Bij de speerpunten Voedselzekerheid en Water is een belangrijke rol weggelegd voor het Nederlandse bedrijfsleven gezien hun kennis en expertise.

Het speerpunt Voedselzekerheid is gericht op het behalen van concrete resultaten op gebied van (1) duurzame productie, (2) toegang tot betere voeding, (3) efficiëntere markten, (4) een beter ondernemingsklimaat.

Het bijdragen aan structurele armoedebestrijding en het bevorderen van duurzame sociale en economische ontwikkeling vindt tevens plaats door de mogelijkheden en kansen te vergroten van mensen om zich te ontplooien, en door het maatschappelijk middenveld te versterken dat stem geeft aan groepen uit de samenleving.

Het speerpunt Water is gericht op efficiënt watergebruik (vooral in de landbouw), op verbeterd stroomgebiedsbeheer en veilige delta's. Ook de verbeterde toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen is een aandachtspunt. Milieu is een doorsnijdend thema in het ontwikkelingsbeleid. Nederland zit zich in voor een duurzame en veilige leefomgeving en armoedevermindering door verantwoord milieu- en waterbeheer.

Voor kwijtschelding van schulden die voortkomen uit exportkredietverzekering en investeringsgaranties (EKI) is voor 2013 EUR 150 miljoen begroot, omdat onder andere Soedan zou kunnen kwalificeren voor schuldverlichting onder het *Highly Indebted Poor Countries* (HIPC-)initiatief.

CO₂-reductieprogramma's

De CO₂-reductieprogramma's *Joint Implementation* (JI) en het *Clean Development Mechanism* (CDM) dragen bij aan het bereiken van de klimaatdoelstellingen van het kabinet. Met deze programma's zal Nederland zijn nationale CO₂-uitstoot in het buitenland reduceren als bijdrage aan de reductiedoelstelling uit het Kyoto-protocol. Emissie-reducties die via deze mechanismen in het buitenland worden behaald, tellen mee bij de invulling van de nationale reductieverplichting.

Op basis van de meest recente inzichten van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gaat het ministerie van Infrastructuur en Milieu ervan uit dat in de periode 2008–2012 tussen de 30 en 46 Mton aan emissierechten uit CDM- en JI-projecten nodig zullen zijn. Omdat naar verwachting de levering van deze rechten zal uitkomen op een hoeveelheid tussen 45 en 51 Mton is er een gerede kans op een bovenmatige prestatie (oplopend tot maximaal 21 Mton) en een geringe kans op een tekort (van 1 Mton). Onverwachte ontwikkelingen bij zowel de nationale emissies (inclusief wijzigingen in monitoringssystemen) als bij de aankoopprogramma's kunnen nog tot bijstellingen leiden.

Hoewel bij de aankoopprogramma's tegenvallende leveringen al zijn ingecalculeerd zullen verdere tegenvallers hier niet tot problemen leiden. Dit omdat bij de aankoopprogramma's alleen betaald wordt bij aflevering en bij een tekort het vrijvallende budget kan worden gebruikt voor aankopen op de koolstofmarkt, waar de prijzen inmiddels fors zijn gedaald.

Partners voor water III

Het programma «Partners voor Water» draagt sinds 2000 bij aan oplossingen voor de wereldwaterproblematiek en aan de versterking van de positie van de Nederlandse watersector. Juist deze combinatie van doelstellingen wordt als kansrijk gezien voor de Nederlandse inzet op termijn. In dit programma wordt Nederlandse expertise op het gebied van water gebundeld: het programma is gericht op bedrijfsleven, kennisinstututen, NGO's en overheden.

Drie ministeries zijn bij de aansturing van dit programma betrokken onder meer via de Interdepartementale Stuurgroep Water Mondiaal. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu is namens de ministeries van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie de penvoerder. Er is besloten om met ingang van 2010 de ondersteuning van dit programma vanuit de HGIS met zes jaar te verlengen.

Partners voor water is ingebed in het programma Water Mondiaal van de gezamenlijke departementen dat uitvoering geeft aan hoofdstuk 6 van het Nationaal Waterplan, «Nederland werkt wereldwijd met water». Partners voor Water III schenkt bijzondere aandacht aan een vijftal «deltalanden». Delta's in dichtbevolkte, maar vruchtbare gebieden kennen eigen, aan water gerelateerde, problemen. Via meerjarige programmatische samenwerkingsverbanden worden in deze landen integrale, vraaggestuurde programma's opgezet, waarbij specifieke aandacht wordt besteed

aan goed bestuur en klimaatadaptatie. Het uitwerken en realiseren van onderdelen van de internationaliseringsstrategie van de Topsector Water is na het verschijnen van deze strategie in 2012 ook een belangrijk onderdeel geworden van Partners voor Water III.

2e pijler: welvaart (bedragen x EUR 1000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		2011		2012		2013	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
<i>Nederland in de wereld</i>							
BZ	02.04 Bevorderen energievoorzienings- en grondstoffenzekerheid						
	04.04 Effectieve Nederlandse handels- en investeringsbevordering	5 839	0	6 810	0	6 960	0
	08.01 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	27 187	16 997	18 418	10 150	20 189	11 121
	08.03 Vergroten van begrip en/of steun voor Nederlandse zienswijzen, standpunten en beleid in het buitenland en het versterken van het draagvlak in eigen land voor het buitenlandbeleid	51 532	30 673	43 818	16 984	38 018	15 736
OCW	08.11 Cultuur: overig	737	0	904	0	904	0
	14.01/02/04 Cultuur	6 634	0	6 666	0	4 566	0
I&M	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	9 757	0	14 684	0	9 536	0
	19.02 Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	2 478	0	4 522	0	5 364	0
	19.02 Int. Beleid, coordinatie en samenwerking/CDM	47 345	0	99 739	0	31 686	0
EL&I	2.45 Versterken gezamenlijke kennisbasis	5 106	0	0	0	0	0
	4.01 Algemeen (bijdragen aan int. Instituten)	520	0	0	0	0	0
	5.01 Algemeen	46 666	0				
	5.20 Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/ invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4 876	0	0	0	0	0
	5.30 Bevorderen van internationaal ondernemen	22 861	0	0	0	0	0
	5.50 Programmatisch pakket	43 421	2 256	0	0	0	0
	10.30/11.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	1 982	0	2 496	0	2 396	0
	12.05 Subsidies	0	0	4 850	0	4 385	0
	12.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	0	0	390	0	390	0
	13.95 Bijdragen (inter)nationale organisaties	0	0	233	0	233	0
	14.55 Opdrachten (Joint Implementation)	12 255	0	30 236	0	33 651	0
	14.95/4.50 Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	374	0	1 000	0	1 005	0
	15 Een sterke internationale concurrentiepositie	0	0	130 371	9 437	104 888	2 147
	15/39.11 Een sterke internationale concurrentiepositie (UNEP)	243	243	243	243	243	243
	15/39.11 Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)	6 881	3 509	6 973	3 556	6 973	3 556
	16.55/36.15 Opdrachten	160	0	160	0	160	0
	17/36.16 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1 148	1 148	1 198	1 198	1 198	1 198
	17/36.16 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Int. Onderw.)	35	35	35	35	35	35
	18.55/33.14 Opdrachten	61	0	61	0	61	0
	33.14 Programma «Leren voor Duurzame Ontwikkeling»	1 000	1 000	0	0	0	0
VWS	97.01.01 Internationale samenwerking/WHO-partnerschap	5 574	0	5 574	0	4 721	0

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		2011		2012		2013	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
<i>Nederland voor de wereld</i>							
BZ	04.01 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	0	0	242 033	242 033	303 105	303 105
	04.02 Effectief armoedebeleid van ontwikkelingslanden	451 717	440 505	195 596	182 167	269 236	256 138
	04.03 Economische groei in ontwikkelingslanden door private sectorontwikkeling	372 037	367 537	346 295	341 070	359 678	352 528
	05.01 Goed onderwijs, goed opgeleide bevolking en capaciteit voor onderzoek en innovatie voornamelijk ten behoeve van de beleidsprioriteiten	314 148	311 553	232 006	229 410	198 600	196 004
	05.02 Versterking van het maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden	549 001	549 001	473 808	473 808	456 125	456 125
	06.01 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	259 142	255 987	234 459	232 922	206 983	206 213
	06.02 Efficiënt en duurzaam watergebruik, veiliger delta's en stroomgebieden en verbeterde toegang tot drinkwater en sanitaire voorzieningen in ontwikkelingslanden/partnerlanden	167 390	167 390	180 357	180 357	190 977	190 977
OCW	06.01 HBO (beurzen niet EU)	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453
	07.10 Wetenschappelijk onderwijs	61 643	58 364	57 845	54 564	57 845	54 564
	16.01 Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	454	454	454	454
Financiën	04.20 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	337 276	337 205	158 373	158 373	33 054	33 054
VWS	46.01.01 Sport en OS	1 498	1 498	0	0	0	0
Toerek.	EKI-kwijtschelding	4 325	4 325	100 000	100 000	150 000	150 000
Totaal		2 826 756	2 553 133	2 604 060	2 240 214	2 507 072	2 236 651

2.3 Vrijheid

Het bevorderen van mensenrechten vormt de kern van de pijler vrijheid. De prioriteiten van het mensenrechtenbeleid richten zich selectief op vijf terreinen waar Nederland een verschil kan maken, namelijk (1) de vrijheid van meningsuiting waaronder ook internetvrijheid valt, (2) de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, (3) de ondersteuning van mensenrechtenverdedigers, (4) de gelijke rechten voor iedereen met speciale aandacht voor vrouwenrechten en de rechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (LHBT), en (5) het maatschappelijk verantwoord ondernemen op het snijvlak van mensenrechten en welvaart. De decentrale middelen van het mensenrechtenfonds zullen, zoals met de Tweede Kamer besproken, met meer focus worden ingezet in minder landen op basis van de ernst van de mensenrechtensituatie, effectiviteit van de inzet van middelen en de pilots op het gebied van mensenrechten. Nederland agendeert mensenrechtenkwesties bij voorkeur in internationaal verband, onder andere in de EU, de VN, de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE).

Op gebied van de vrijheid van meningsuiting is Nederland internationaal koploper wat betreft het ondersteunen van internetvrijheid en mediadiversiteit, onder andere als oprichter van de *Freedom Online Coalition*. Deze ondersteuning wordt verder versterkt, met specifieke aandacht voor *bloggers* en cyberdissidenten.

Nederland steunt de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging waarbij het respect voor de scheiding tussen kerk en staat het uitgangspunt is. Speciale aandacht is er voor de bescherming van religieuze minderheden en het tegengaan van discriminatie van minderheden.

De regering steunt de inzet van mensenrechtenverdedigers en vraagt zoveel mogelijk aandacht voor hun werk. Ook is er de versnelde behandeling van Schengen-visa voor mensenrechtenverdedigers in nood, die gebaat zijn bij het tijdelijk verlaten van hun land.

Het bevorderen van LHBT-rechten gebeurt zowel bilateraal als multilateraal. Zo streeft Nederland onder andere naar een aanneming van een tweede LHBT-resolutie door de VN, die landen oproept homoseksueel gedrag niet langer strafbaar te stellen.

De regering stimuleert maatschappelijk verantwoord ondernemen en het tegengaan van de mensenrechtenschendingen door bedrijven door verdere implementatie van de OESO-richtlijnen en het *Ruggie Framework* in samenwerking met het bedrijfsleven.

Nederland bevordert volwaardige deelname van vrouwen in machtsstructuren van een samenleving. De VN-Veiligheidsraad resolutie 1325 wordt actief geïmplementeerd. Er is speciale aandacht voor de positie van vrouwen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika en na een gewapend conflict. Gender is een doorsnijdend thema in het ontwikkelingsbeleid.

Ontwikkelingssamenwerking speelt een belangrijke rol bij het realiseren van de ambities van de pijler vrijheid. Ter ondersteuning van het aanpakken van mensenrechtenaangelegenheden bij betrokken overheden worden gerichte initiatieven gesteund. Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten vormen daarbij een speerpunt in het ontwikkelingsbeleid. Dit speerpunt concentreert zich op de volgende vier resultaatgebieden: (1) meer kennis en keuzevrijheid van jongeren op het gebied van seksualiteit, (2) verbeterde toegang tot medicijnen en voorbehoedsmiddelen, (3) betere gezondheidszorg rond zwangerschap en bevalling (inclusief abortus), en (4) meer respect voor seksuele rechten van kwetsbare groepen.

Tabel 3: Pijler 3 Vrijheid (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2011		2012		2013	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	01.02 Mensenrechten	55 602	39 825	48 638	38 183	62 376	41 835
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9 680	0	9 557	0	9 748	0
	05.03 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	38 951	38 951	41 427	41 427	42 470	42 470
	05.04 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen incl. hiv/aids	395 933	392 568	370 858	369 365	380 957	379 464
Totaal		500 166	471 344	470 480	448 975	495 551	463 769

2.4 Consulaire dienstverlening

De dienstverlening aan Nederlanders in het buitenland behoort tot de kern van het buitenlands beleid. Effectieve bijstand aan Nederlanders in nood in het buitenland is daarbij essentieel. Het ministerie van Buitenlandse Zaken geeft bijstand aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland bij het beroep op het recht op een eerlijk proces. Verder wordt er financiële bijstand verleend aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland die ter dood veroordeeld zijn. Daarnaast verleent het ministerie steun aan Nederlanders die in het buitenland in een crisissituatie terecht komen.

Verschillende crisissituaties vragen om een verschillende, specifieke aanpak. Het juiste reisadvies op het juiste moment, bijvoorbeeld via de Reisapp, en een adequate crisisorganisatie blijven van groot belang. In extreme noodsituaties kunnen onder andere militaire transportmiddelen, chartervluchten of Snel inzetbaar Consulaire Ondersteunende Teams (SCOTs) worden ingezet.

De consulaire dienstverlening levert een belangrijke bijdrage aan de regulering van het personenverkeer. Op dit gebied worden er stappen gezet om steeds meer delen van de consulaire processen en de visumprocessen te digitaliseren. Ook beoogt de regering meer samenwerking met Schengen-partners om elkaar te vertegenwoordigen bij de afgifte van visa wereldwijd. Samenwerking met niet-EU-lidstaten faciliteert de terugkeer en herintegratie van niet tot Nederland toegelaten migranten en de opvang en bescherming van vluchtelingen in de regio.

De minister van Immigratie, Integratie en Asiel is verantwoordelijk voor de opvang van asielzoekers. De toerekening aan de HGIS betreft de opvang van asielzoekers in het eerste jaar. In 2013 wordt gestreefd naar een versterking van de sturing in de vreemdelingenketen en verbetering van de onderlinge samenwerking tussen ketenpartners, zowel voor de bedrijfsvoering als voor de uitvoering van het beleid. Naar verwachting zet de dalende tendens in de asielinstream zich voort. Dit wordt cijfermatig verwerkt in de toerekening bij Voorjaarsnota op basis van de definitieve cijfers.

Tabel 4: Consulaire dienstverlening (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		2011		2012		2013	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	07.01 Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	13 938	0	14 809	0	14 809	0
	07.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	9 918	8 783	10 155	9 000	10 155	9 000
Toerek.	Opvang van asielzoekers	339 698	339 698	265 171	265 171	271 359	271 359
Totaal		363 554	348 481	290 135	274 171	296 323	280 359

2.5 Europese samenwerking

Een goed functionerende Europese Unie versterkt de pijlers van het Nederlands buitenlands beleid. Voor de samenwerking binnen de Europese Unie geldt het subsidiariteitsbeginsel daarbij als uitgangspunt: datgene wat beter op het niveau van de lidstaten geregeld kan worden, moet niet in Brussel geregeld worden. Belangrijke aandachtsgebieden in 2013 zijn immigratie, extern beleid, de crisis in de eurozone en de discussie over groeibevorderende maatregelen.

Het herstel van de financiële stabiliteit in de eurozone is essentieel voor de Nederlandse exportgroei, werkgelegenheid en overheidsfinanciën. De lidstaten zijn hiervoor zelf verantwoordelijk, waarbij geldt dat de lidstaten de gemaakte afspraken strikt moeten naleven. Daarnaast moet het toezicht op de geïntegreerde Europese financiële sector worden verbeterd en aangescherpt.

In de onderhandelingen over het nieuwe Meerjarig Financieel Kader 2014–2020 is de Nederlandse inzet dat de EU-begroting sober, modern en resultaatgericht moet zijn. Nederland wil daarbij de Nederlandse afdrachten substantieel verlagen. De Nederlandse afdrachten aan de Europese Unie vallen niet onder het kader van de HGIS.

Met betrekking tot (potentiële) kandidaat-lidstaten blijft Nederland het strikt-en-eerlijk beleid hanteren. De betrekkingen met de oostelijke en zuidelijke nabuurschapslanden moeten gebaseerd zijn op de Europese waarden en belangen. Landen die hervormen komen in aanmerking voor extra steun en samenwerking, terwijl landen waar hervormingen uitblijven juist moeten worden gekort (*more for more, less for less*). Het beheer van de EU-buitengrenzen door Frontex vormt een prioriteit. Nederland streeft naar de harmonisering van het asielbeleid en de integratie van immigranten in Europa.

Ten aanzien van het Europese ontwikkelingssamenwerkingsbeleid houdt Nederland in 2013 de vinger aan de pols bij de uitvoering van de nieuwe benadering van begrotingssteun. Nederland pleit voor een geïntegreerd extern beleid om stabiliteit, veiligheid en ontwikkeling in de wereld te bevorderen. Daarbij hoort afronding van de onderhandelingen met de Afrikaanse landen van *Economic Partnership Agreements* (vrijhandelsverdragen) en modernisering van het Europees ontwikkelingsbeleid (focus, differentiatie, meer aandacht voor de rol van de private sector en innovatieve financiële instrumenten), ook in het Europees Ontwikkelings Fonds (EOF).

Tabel 5: Europese samenwerking (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		2011		2012		2013	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	03.02 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	163 233	163 233	173 115	173 115	177 177	177 177
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 27	3 860	0	3 860	0	3 860	0
Toerek.	EU-begroting	405 600	329 867	405 600	329 867	405 600	329 867
Totaal		572 693	493 100	582 575	502 982	586 637	507 044

2.6 Overig

Onder overige uitgaven zijn de uitgaven gegroepeerd die niet onder één van de beleidsinhoudelijke hoofdstukken kunnen worden ondergebracht. Dit betreft vooral de apparaatsuitgaven voor het ministerie van Buitenlandse Zaken en de uitgaven voor attachés, die vanuit de verschillende vakdepartementen worden uitgezonden naar de Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland om met hun specifieke kennis mede invulling te geven aan het buitenlands beleid.

Tabel 6: Overig (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		2011		2012		2013	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	09.01 Geheim	10	0	69	0	0	0
	10.01 Nominaal en onvoorzien	96	0	30	0	33 597	0
	11.01 Apparaatsuitgaven	695 617	206 946	743 784	226 231	759 974	225 980
Div. dept.	Attachés	53 308	0	57 807	0	53 125	0
Totaal		749 031	206 946	801 690	226 231	846 696	225 980

BIJLAGE 1: De HGIS verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota 2012

De HGIS verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota 2012 (bedragen in mln EUR)						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
HGIS-uitgaven						
Stand Miljoenennota 2012	5 986,80	5 847,10	6 208,10	6 466,60	6 374,40	
Macrobijstellingen (BNP-mutaties)	- 100,3	- 126,8	- 116,5	- 107,7	- 46,7	
Eindejaarsmarge	5,5	106,5	69,5	0	0	
Overboekingen van/naar HGIS	- 21,0	- 20,7	- 19,8	- 18,6	- 17,1	
Intertemporele kasschuiven	0	0	0	0	0	
Desalderingen	- 3,4	0	0	3,4	0	
Totaal uitgaven stand Miljoenennota 2013	5 867,6	5 806,1	6 141,4	6 343,6	6 310,6	6 526,0
HGIS-ontvangsten						
Stand Miljoenennota 2012	141,7	149,5	144,4	133,2	133,2	
Desalderingen	- 3,4	0	0	3,4	0	
Totaal ontvangsten stand Miljoenennota 2013	138,4	149,5	144,4	136,5	133,2	133,2
Saldo HGIS-uitgaven en ontvangsten	5 729,3	5 656,6	5 997,0	6 207,1	6 177,4	6 392,8

BIJLAGE 2a: De HGIS-uitgaven horizontaal: meerjarencijfers per begrotingsartikel

De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2011, vermoedelijke uitkomsten 2012 en begrotingsramingen 2013 t/m 2017 (bedragen x EUR 1000)														
Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA
IIB Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten														
02.01 Algemene Rekenkamer/ recht- en doelmatigheidsbevordering														
<i>Totaal</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
V Buitenlandse Zaken														
01.00 Versterkte int. rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten														
01.01 Een goed functionerende internationale rechtsorde	58 817	6 465	53 033	5 463	52 510	5 380	51 610	5 380	51 110	5 380	51 110	5 380	51 110	5 380
01.02 Bescherming van de rechten van de mens	55 602	39 825	48 638	38 183	62 376	41 835	58 581	38 445	57 911	38 275	57 911	38 275	57 911	38 275
02.00 Grottere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur														
02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	12 630		15 318		20 721		19 847		18 567		18 567		18 567	
02.02 Bestrijding en terugdringing van het internationale terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500		500		500		500		250		0		0	
02.03 Bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens, bevordering van ontwapening, wapenbeheersing en het voeren van een restrictief en transparant wapenexportbeleid	13 855	3 252	10 754	3 252	12 754	3 252	22 754	3 252	10 754	3 252	10 754	3 252	10 754	3 252
02.04 Bevorderen energievoorzienings- en grondstoffenzekerheid														

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
02.05 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde in prioritaire gebieden	497 894	335 025	535 578	383 283	530 458	389 741	584 939	444 144	617 313	478 996	617 378	478 996	617 378	478 996
02.06 Effectieve humanitaire hulp	265 255	264 117	229 952	227 685	212 067	210 000	205 767	204 000	205 017	204 000	205 017	204 000	205 017	204 000
03.00 Versterkte Europese samenwerking														
03.02 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	163 233	163 233	173 115	173 115	177 177	177 177	152 256	152 256	152 256	152 256	152 256	152 256	152 256	152 256
03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9 680		9 557		9 748		9 800		9 800		9 800		9 800	
03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 27	3 860		3 860		3 860		3 860		3 860		3 860		3 860	
04.00 Meer welvaart en minder armoede														
04.01 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden			242 033	242 033	303 105	303 105	396 612	396 612	436 295	436 295	436 295	436 295	436 295	436 295
04.02 Effectief armoedebeleid van ontwikkelingslanden	451 717	440 505	195 596	182 167	269 236	256 138	226 278	213 480	232 076	219 990	267 191	255 105	565 897	553 811
04.03 Economische groei in ontwikkelingslanden door private sectorontwikkeling	372 037	367 537	346 295	341 070	359 678	352 528	404 027	395 384	425 733	415 851	425 733	415 851	425 733	415 851
04.04 Effectieve Nederlandse handels- en investeringsbevordering	5 839		6 810		6 960		6 960		6 310		6 310		6 310	
05.00 Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling														
05.01 Goed onderwijs, goed opgeleide bevolking en capaciteit voor onderzoek en innovatie voornamelijk ten behoeve van de beleidsprioriteiten	314 148	311 553	232 006	229 410	198 600	196 004	169 996	167 400	158 896	156 300	158 896	156 300	158 896	156 300
05.02 Versterking van het maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden	549 001	549 001	473 808	473 808	456 125	456 125	449 000	449 000	449 000	449 000	449 000	449 000	449 000	449 000

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
05.03 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	38 951	38 951	41 427	41 427	42 470	42 470	44 506	44 506	43 261	43 261	43 261	43 261	43 261	43 261
05.04 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen incl. hiv/aids	395 933	392 568	370 858	369 365	380 957	379 464	397 756	396 263	426 666	425 173	426 666	425 173	426 666	425 173
06.00 Duurzaam water- en milieubeheer														
06.01 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	259 142	255 987	234 459	232 922	206 983	206 213	207 697	207 185	221 667	221 155	221 667	221 155	221 667	221 155
06.02 Efficiënt en duurzaam watergebruik, veiliger delta's en stroomgebieden en verbeterde toegang tot drinkwater en sanitaire voorzieningen in ontwikkelingslanden/partnerlanden	167 390	167 390	180 357	180 357	190 977	190 977	232 161	232 161	243 157	243 157	243 157	243 157	243 157	243 157
07.00 Welzijn van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer														
07.01 Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	13 938		14 809		14 809		14 809		14 809		14 809		14 809	
07.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	9 918	8 783	10 155	9 000	10 155	9 000	10 155	9 000	10 155	9 000	10 155	9 000	10 155	9 000
08.00 Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland														
08.01 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	27 187	16 997	18 418	10 150	20 189	11 121	18 901	10 433	18 401	10 433	18 401	10 433	18 401	10 433
08.02 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	14 114		20 403		13 775		10 175		10 175		4 175		4 175	

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA
08.03 Vergroten van begrip en/of steun voor Neder- landse zienswijzen, standpunten en beleid in het buitenland en het versterken van het draagvlak in eigen land voor het buitenlandbeleid	51 532	30 673	43 818	16 984	38 018	15 736	34 265	13 928	33 365	13 928	33 365	13 928	33 365	13 928
09.00 Geheim														
09.01 Geheim	10		69											
10.00 Nominaal en onvoorzien														
10.01 Nominaal en onvoorzien	96		30		33 597		120 284		148 567		133 749		172 803	
11.00 Algemeen														
11.01 Apparaatsuitgaven	695 617	206 946	743 784	226 231	759 974	225 980	718 965	225 819	722 461	225 838	678 456	225 867	674 436	225 888
Totaal	4 447 896	3 598 808	4 255 440	3 385 905	4 387 779	3 472 246	4 572 461	3 608 648	4 727 832	3 751 540	4 697 939	3 786 684	5 031 679	4 085 411
VI Veiligheid en Justitie														
13.03.01														
Rechtshandhaving/Tech. ass. bij drugsbestrijding Suriname	60	60	200	200										
13.03.01														
Rechtshandhaving/ Europol en Eurojust	25 333		22 068											
13.03.03														
Rechtshandhaving/NFI	509		519											
23.02.01/91.01.01 Veiligh.re- gio's en politie (civiele crisisbeh.missies)	6 997	6 935	9 100	9 100										
31.02.20 Bekostiging Nationale Politie (civiele crisisbeh- .missies)					8 600	8 600	8 600	8 600	8 600	8 600	8 600	8 600	8 600	8 600
33.03.10 Opsporing en vervolgning/NFI					519		519		519		519		519	
33.03.39 Opsporing en vervolgning/techn. ass. drugsbestr. Suriname					200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
36.02.58 Nat. Veiligheid en Terrorismebestrijding (NSS)					700		3 300							
91.01.02/91.01.09 Personeel- materieel/Europol en Eurojust					27 524		26 381		31 488		29 490		23 490	
91.01.09 Materieel overig/WIPO					243		225		242		240		240	
91.01.01/91.01.09														
Peroneel-materieel/Attachés					1 392		1 367		1 345		1 344		1 344	

Begroting/beleidsrelin/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/ Attachés	1 052		1 416											
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/WIPO	139		248											
<i>Totaal</i>	<i>34 090</i>	<i>6 995</i>	<i>33 551</i>	<i>9 300</i>	<i>39 178</i>	<i>8 800</i>	<i>40 592</i>	<i>8 800</i>	<i>42 394</i>	<i>8 800</i>	<i>40 393</i>	<i>8 800</i>	<i>34 393</i>	<i>8 800</i>
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties														
71.01 Apparaat (attachés)	503		488		478		467		457		457		457	
<i>Totaal</i>	<i>503</i>	<i>0</i>	<i>488</i>	<i>0</i>	<i>478</i>	<i>0</i>	<i>467</i>	<i>0</i>	<i>457</i>	<i>0</i>	<i>457</i>	<i>0</i>	<i>457</i>	<i>0</i>
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap														
06.01 HBO (beurzen niet EU)	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453
07.10 Wetenschappelijk onderwijs	61 643	58 364	57 845	54 564	57 845	54 564	57 845	54 564	57 845	54 564	57 845	54 564	57 845	54 564
08.11 Internationaal onderwijs-beleid: attachés	150		140		133		141		135		135		135	
08.11 Internationaal onderwijs-beleid: Cultuur overig	737		904		904		904		904		904		904	
14.01/02/04 Cultuur	6 634		6 666		4 566		4 566		4 566		4 566		4 566	
16.01 Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454
16.03 Attaché China	188		252		252		252		252		252		252	
<i>Totaal</i>	<i>73 259</i>	<i>62 271</i>	<i>69 714</i>	<i>58 471</i>	<i>67 607</i>	<i>58 471</i>	<i>67 363</i>	<i>58 471</i>	<i>67 357</i>	<i>58 471</i>	<i>67 357</i>	<i>58 471</i>	<i>67 357</i>	<i>58 471</i>
IXB Financiën														
01 Belastingen														
02/03/04 Belastingdienst (attachés)	1 300		1 467		1 449		1 433		1 415		1 415		1 415	
04 Internationale betrekkingen														
20 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	337 276	337 205	158 373	158 373	33 054	33 054	259 971	259 971	349 600	349 600	353 423	353 423	247 327	247 327
09/21 Algemeen/apparaat (attachés)	1 311		1 120		1 102		1 085		1 067		1 067		1 067	
<i>Totaal</i>	<i>339 887</i>	<i>337 205</i>	<i>160 960</i>	<i>158 373</i>			<i>262 489</i>	<i>259 971</i>	<i>352 082</i>	<i>349 600</i>	<i>355 905</i>	<i>353 423</i>	<i>249 809</i>	<i>247 327</i>
					<i>35 605</i>	<i>33 054</i>								
X Defensie														
01 Opdracht Inzet														
01.01 Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	186 102	4 000	218 069	4 400	190 500	4 400	190 500	4 400	190 500	4 400	190 500	4 400	190 500	4 400
01.03 Overige inzet (NSS)							2 000							
26 Commando Dienstencentra														
06 Attachés	20 688		20 327		20 085		18 398		16 706		16 706		16 706	

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
<i>Totaal</i>	206 790	4 000	238 396	4 400	210 585	4 400	210 898	4 400	207 206	4 400	207 206	4 400	207 206	4 400
XII Infrastructuur en Milieu														
11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	9 757		14 684		9 536		9 536		8 886		8 886		8 886	
17.01 Luchtvaart	1 238		1 115		1 115		1 015		1 015		1 015		1 015	
18.01 Scheepvaart	868		925		925		925		925		925		925	
19 Klimaat														
02 Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	2 478		4 522		5 364		5 774		5 174		4 874		4 874	
02 Int. Beleid, coordinatie en samenwerking/CDM	47 345		99 739		31 686		2 806							
23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	890	36	918	27	736	27	736	27	736	27	736	27	736	27
98.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	2 342		2 369		2 335		2 255		2024		2024		2024	
<i>Totaal</i>	64 918	36	124 272	27	51 697	27	23 047	27	18 760	27	18 460	27	18 460	27
XIII Economische Zaken, Landbouw en Innovatie														
2 Een sterk innovatievermogen														
01 Algemeen (attachés)	6 309													
45 IS opkomende markten	5 106													
3 Een concurrerend onderne- mingsklimaat														
10 Bijdrage UNWTO														
4 Doelmatige en duurzame energiehuishouding														
01 Algemeen (bijdragen aan int. Instituten)	520													
20 CO ₂ /reductieplan-Joint Implementation	12 255													
50 Bijdrage aan diverse instituten	374													
5 Internationale Economische Betrekkingen														
01 Algemeen	46 666													
20 Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/ invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4 876													
30 Bevorderen van internationaal ondernemen	22 861													

Begroting/beleidsrelin/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
50 Het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren op zowel binnen- als buitenlandse markten	43 421	2 256												
10 Elektronische communicatie en post														
30 Bijdrage aan internationale organisaties	1 982													
11 Goed functionerende economie en markten														
95 Bijdragen (inter)nationale organisaties			2 496		2 396		2 376		2 327		2 327		2 327	
12 Een sterk innovatievermogen														
05 Subsidies			4 850		4 385		3 181		1 367					
65 Baten- en lastendiensten (attachés)			5 106		5 857		5 815		5 920		5 920		5 881	
95 Bijdragen (inter)nationale organisaties			390		390		390		390		390		390	
13 Een excellent ondernemingsklimaat														
95 Bijdragen (inter)nationale organisaties			233		233		233		234		234		234	
14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening														
55 Opdrachten (Joint Implementation)			30 236		33 651		2 308							
95 Bijdragen aan (inter)nationale organisaties			1 000		1 005		982		960		1 010		1 010	
15 Een sterke internationale concurrentiepositie			130 371	9 437	104 888	2 147	95 507	5 144	81 304		78 374		72 608	
15 Een sterke internationale concurrentiepositie (UNEP)			243	243	243	243	243	243	243	243	243	243	243	243
15 Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)			6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556
16 Een concurrerende, duurzame en veilige agro-, visserij- en voedselketen														
55 Opdrachten			160		160									
17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)			1 198	1 198	1 198	1 198	1 198	1 198	1 198	1 198	1 198	1 198	1 198	1 198
17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Intern. onderwijs)			35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
18 Natuur, regio en ruimte														
55 Opdrachten			61		61		61		61		61		61	
33 Natuur														

Begroting/beleidssterrein/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
14 Beheer van de natuur (Tropisch hout)	61													
14 Programma 'Leren voor Duurzame Ontwikkeling'	1 000	1 000												
36 Kennis en Innovatie														
15 Kennisontwikkeling en innovatie	160													
16 Waarborgen van het kennisstelsel (Intern. onderwijs)	35	35												
16 Waarborgen van het kennisstelsel (ISRIC)	1 148	1 148												
39 Algemeen														
11 Internationale contributies/FAO	6 881	3 509												
11 Internationale contributies/UNEP	243	243												
21 Apparaatsuitgaven (attachés)	17 593													
40 Apparaat														
10 Personeel kernminis- terie (attachés)			18 054		15 030		14 010		13 030		13 022		13 014	
20 Materieel kernministerie (attachés)			5 092		3 057		3 057		3 057		3 057		3 057	
Totaal	171 491		206 498		179 562		136 369		117 099		112 844		107 031	
		8 191		14 469		7 179		10 176		5 032		5 032		5 032
XV Sociale Zaken en Werkge- legenheid														
96.08.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	749		749		749		749		749		749		749	
Totaal	749	0	749	0	749	0	749	0	749	0	749	0	749	0
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport														
46.01.01 Sport en OS	1 498	1 498												
96.01.01 Apparaatsuitgaven (attachés)			1 227		1 206		1 025		1 005		1 005		1 005	
97.01.01 Internationale samenwerking/WHO- partnerschap			5 574		4 721		4 295		3 868		3 868		3 868	
98.01.01 WHO-partnerschap	5 574													
98.02.01 Algemeen, apparaats- uitgaven (attachés)	1 123													
Totaal	8 195	1 498	6 801	0	5 927	0	5 320	0	4 873	0	4 873	0	4 873	0
Toerekeningen														

Begroting/beleidsterrein/ artikel/omschrijving	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
EU-begroting	405 600	329 867	405 600	329 867	405 600	329 867	405 600	329 867	405 600	329 867	405 600	329 867	405 600	329 867
EKI-kwijtschelding	4 325	4 325	100 000	100 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Opvang asielzoekers	339 698	339 698	265 171	265 171	271 359	271 359	266 068	266 068	249 224	249 224	248 867	248 867	248 386	248 386
<i>Totaal</i>	<i>749 623</i>	<i>673 890</i>	<i>770 771</i>	<i>695 038</i>	<i>826 959</i>	<i>751 226</i>	<i>821 668</i>	<i>745 935</i>	<i>804 824</i>	<i>729 091</i>	<i>804 467</i>	<i>728 734</i>	<i>803 986</i>	<i>728 253</i>
TOTAAL UITGAVEN	6 097 401	4 692 894	5 867 640	4 325 983	5 806 126	4 335 403	6 141 423	4 696 428	6 343 633	4 906 961	6 310 650	4 945 571	6 526 000	5 137 721

BIJLAGE 2b: De HGIS-ontvangsten horizontaal: meerjarencijfers per begrotingsartikel

Realisaties 2011, vermoedelijke uitkomsten 2012 en begrotingsramingen 2013 t/m 2017 (bedragen x EUR 1000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
V Buitenlandse Zaken							
2 Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur							
10 Doorberekening Defensie diversen		165	167	168	168	168	168
50 Restituties contributies	1 347	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
3 Europese samenwerking							
30 Restitutie Raad van Europa	243						
4 Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede							
20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	29 323	20 136	24 163	28 067	28 067	28 067	28 067
7 Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer							
10 Consulaire dienstverlening	41 003	39 450	41 300	41 300	41 300	41 300	41 300
8 Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland							
30 Doorberekening Defensie diversen	774	790	790	790	790	790	790
11 Algemeen							
10 Diverse ontvangsten	114 193	58 626	58 626	58 626	58 626	58 626	58 626
20 Koersverschillen	38 746						
Totaal	225 629	120 167	126 046	129 951	129 951	129 951	129 951
VI Veiligheid en Justitie							
13.03.01 Rechtshandhaving/Europol	258						
Totaal	258						
IXB Financiën							
04.07.01 Ontvangsten IFI's	12 548	8 335	7 779	3 717			
Totaal	12 548	8 335	7 779	3 717	0	0	0
X Defensie							
01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties (inclusief contributies)	3 214	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407
Totaal	3 214	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407
XIII Economische Zaken, Landbouw en Innovatie							
05 Internationale economische betrekkingen							
20 Vrijmaken internationaal handels- en investeringsverkeer							
21 Ontvangsten kredieten en garanties	8 637						
30 Bevorderen internationaal ondernemen							
90 Diverse ontvangsten BEB	457						
15 Een sterke internationale concurrentiepositie							
30 Ondersteunen Ned. Bedrijfsleven in kansrijke markten		8 463	14 315	9 315	5 167	1 815	1 815
Totaal	9 094	8 463	14 315	9 315	5 167	1 815	1 815
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport							
98.03.01 Algemeen	5						
Totaal	5	0	0	0	0	0	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	250 748	138 372	149 547	144 390	136 525	133 173	133 173

**BIJLAGE 3: Berekening ODA-plafond 2012–2015, realisatie
ODA-prestatie 2011 en raming ODA-prestatie 2012–2015**

Berekening ODA-plafond 2012–2015 (bedragen in miljoenen EUR)					
		2012	2013	2014	2015
Raming BNP		610 270,0	629 550,0	651 870,0	674 920,0
Basisbedrag 0,7% BNP		4 271,9	4 406,9	4 563,1	4 724,4
Bij: geraamde aflossingen op ODA-leningen		48,2	46,5	46,1	46,1
Bij: geraamde ontvangsten OS		39,5	39,0	34,9	31,2
Bij: Compensatie HGIS GPM/KUNDUZ		14,2	14,2	7,1	
Bij: Kasschuif *		70,0		- 10,0	
Af: Eindejaarsmarge 2009		- 10,8	- 34,3		
Af: Eindejaarsmarge 2011		- 4,3			
Af: Kasschuif IDA **		- 98,0	- 132,0	60,0	110,0
ODA-plafond 2012–2015		4 330,7	4 340,2	4 701,1	4 911,7
Realisatie netto ODA prestatie 2011 en Raming netto ODA-prestatie 2012–2015					
	2011	2012	2013	2014	2015
Bruto ODA-totaal	4 686,0	4 330,7	4 340,2	4 701,1	4 911,7
Af: geraamde aflossingen op ODA-leningen	- 54,9	- 48,2	- 46,5	- 46,1	- 46,1
Af: geraamde ontvangsten OS	- 109,2	- 39,5	- 39,0	- 34,9	- 31,2
Netto ODA (in miljoenen euro)	4 521,9	4 243,8	4 258,8	4 624,3	4 838,8
Raming BNP (in miljarden euro)	605,6	610,3	629,6	651,9	674,9
Netto ODA als % van het BNP	0,75	0,70	0,68	0,71	0,72

* 2011 -60,0

** 2011 60,0

BIJLAGE 4: De ODA-uitgaven naar pijler

De ODA-uitgaven naar pijler (bedragen x EUR 1000)					
Begroting	Artikel	Omschrijving	2011	2012	2013
1e pijler: internationale veiligheid en rechtsorde					
BZ	01.01	Internationale rechtsorde	6 465	5 463	5 380
	02.03	Bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens, bevordering van ontwapening, wapenbeheersing en het voeren van een restrictief en transparant wapenexportbeleid	3 252	3 252	3 252
	02.05	Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde in prioritaire gebieden	335 025	383 283	389 741
	02.06	Effectieve humanitaire hulp	264 117	227 685	210 000
V&J	31.02.20	Bekostiging Nationale Politie (civiele crisisbeh.missies)	6 935	9 100	8 600
	33.03.39	Opsp. en vervolging/techn. ass. drugsbestr. Suriname	60	200	200
Defensie	01.01.01	Crisisbeheersingsoperaties (incl. contributies)	4 000	4 400	4 400
lenM	23.01	Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	36	27	27
		<i>Sub-totaal 1e pijler</i>	<i>619 890</i>	<i>633 410</i>	<i>621 600</i>
2e pijler: welvaart					
<i>Nederland in de wereld</i>					
BZ	08.01	Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	16 997	10 150	11 121
	08.03	Vergroten van begrip en/of steun voor Nederlandse zienswijzen, standpunten en beleid in het buitenland en het versterken van het draagvlak in eigen land voor het buitenlandbeleid	30 673	16 984	15 736
EL&I	5.50	Programmatisch pakket	2 256	0	0
	15	Een sterke internationale concurrentiepositie	0	9 437	2 147
	15/39.11	Een sterke internationale concurrentiepositie (UNEP)	243	243	243
	15/39.11	Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)	3 509	3 556	3 556
	17/36.16	Groen onderwijs van hoge kwaliteit (ISRIC)	1 148	1 198	1 198
	17/36.16	Groen onderwijs van hoge kwaliteit (Int. Onderw.)	35	35	35
	33.14	Programma 'Leren voor Duurzame Ontwikkeling'	1 000	0	0
<i>Nederland voor de wereld</i>					
BZ	04.01	Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	0	242 033	303 105
	04.02	Effectief armoedebeleid van ontwikkelingslanden	440 505	182 167	256 138
	04.03	Economische groei in ontwikkelingslanden door private sectorontwikkeling	367 537	341 070	352 528
	05.01	Goed onderwijs, goed opgeleide bevolking en capaciteit voor onderzoek en innovatie voornamelijk ten behoeve van de beleidsprioriteiten	311 553	229 410	196 004
	05.02	Versterking van het maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden	549 001	473 808	456 125
	06.01	Duurzaam milieugebruik wereldwijd	255 987	232 922	206 213
	06.02	Efficiënt en duurzaam watergebruik, veiliger delta's en stroomgebieden en verbeterde toegang tot drinkwater en sanitaire voorzieningen in ontwikkelingslanden/partnerlanden	167 390	180 357	190 977
OCW	06.01	HBO (beurzen niet EU)	3 453	3 453	3 453
	07.10	Wetenschappelijk onderwijs	58 364	54 564	54 564
	16.01	Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	454
Financiën	04.20	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	337 205	158 373	33 054
VWS	46.01.01	Sport en OS	1 498	0	0
Toerek.		EKI-kwijtschelding	4 325	100 000	150 000
		<i>Sub-totaal 2e pijler</i>	<i>2 553 133</i>	<i>2 240 214</i>	<i>2 236 651</i>
3e pijler: vrijheid					
BZ	01.02	Mensenrechten	39 825	38 183	41 835
	05.03	Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	38 951	41 427	42 470
	05.04	Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen incl. hiv/aids	392 568	369 365	379 464
		<i>Sub-totaal 3e pijler</i>	<i>471 344</i>	<i>448 975</i>	<i>463 769</i>
Consulaire dienstverlening					
BZ	07.02	Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	8 783	9 000	9 000
Toerek.		Opvang van asielzoekers	339 698	265 171	271 359
		<i>Sub-totaal Consulaire dienstverlening</i>	<i>348 481</i>	<i>274 171</i>	<i>280 359</i>

Begroting	Artikel	Omschrijving	2011	2012	2013
Europese Unie					
BZ	03.02	Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	163 233	173 115	177 177
Toerek.		EU-begroting	329 867	329 867	329 867
		<i>Sub-totaal Europese Unie</i>	<i>493 100</i>	<i>502 982</i>	<i>507 044</i>
Algemeen/overig					
BZ	11.01	Apparaatsuitgaven	206 946	226 231	225 980
		<i>Sub-totaal Algemeen/overig</i>	<i>206 946</i>	<i>226 231</i>	<i>225 980</i>
		Totaal ODA binnen de HGIS	4 692 894	4 325 983	4 335 403
		ODA buiten de HGIS (instituten EL&I)	4 725	4 725	4 725
		Totaal ODA	4 697 619	4 330 708	4 340 128

BIJLAGE 5a: De ODA-uitgaven in partner- en transitielanden 2013

Profiel 1 landen	2013
Benin	
2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	1 000 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	9 000 000
4.3 Private sector ontwikkeling	1 100 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	3 150 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	17 500 000
Totaal	31 750 000
Ethiopië	
2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	2 992 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	30 386 000
4.3 Private sector ontwikkeling	765 000
5.1 Onderwijs en onderzoek	300 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	14 000 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	4 500 000
Totaal	52 943 000
Mali	PM
Mozambique	
2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	3 600 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	8 250 000
4.3 Private sector ontwikkeling	1 015 000
5.2 Maatschappelijk middenveld	125 000
5.3 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	875 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	11 500 000
6.1 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	2 500 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	16 850 000
Totaal	44 715 000
Oeganda	
2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	10 408 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	10 800 000
4.3 Private sector ontwikkeling	700 000
5.1 Onderwijs en onderzoek	3 500 000
5.3 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	50 000
Totaal	25 458 000
Rwanda	
2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	9 510 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	22 360 000
4.2 Effectief armoedebeleid van ontwikkelingslanden	200 000
4.3 Private sector ontwikkeling	9 140 000
6.1 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	11 000 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	4 500 000
Totaal	56 710 000

Afghanistan

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	39 364 000
Totaal	39 364 000

Burundi

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	7 500 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	5 000 000
4.3 Private sector ontwikkeling	4 800 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	3 700 000
6.1 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	3 900 000
Totaal	24 900 000

Jemen

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	3 200 000
5.1 Onderwijs en onderzoek	3 375 000
5.3 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	641 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	5 600 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	5 963 000
Totaal	18 779 000

Palestijnse gebieden

1.2 Bescherming van de rechten van de mens	532 000
2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	7 775 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	5 000 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	2 000 000
Totaal	15 307 000

Zuid-Soedan

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	52 850 000
Totaal	52 850 000

Brede relatie**2013****Bangladesh**

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	3 397 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	4 000 000
4.3 Private sector ontwikkeling	2 955 000
5.1 Onderwijs en onderzoek	10 000 000
5.3 Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	3 350 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	3 100 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	33 420 000
Totaal	60 222 000

Ghana

4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	8 350 000
4.3 Private sector ontwikkeling	2 000 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	13 727 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	22 500 000
Totaal	46 577 000

Indonesië

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	3 179 000
4.3 Private sector ontwikkeling	2 000 000
5.1 Onderwijs en onderzoek	10 000 000
6.1 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	7 650 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	12 100 000
Totaal	34 929 000

Kenia

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	6 053 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	3 000 000
4.3 Private sector ontwikkeling	3 000 000
6.1 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	6 000 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	9 500 000
Totaal	27 553 000

Transitielanden**2013****Colombia**

1.2 Bescherming van de rechten van de mens	868 000
2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	2 256 000
4.3 Private sector ontwikkeling	969 000
6.1 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	3 880 000
Totaal	7 973 000

Vietnam

4.2 Effectief armoedebeleid van ontwikkelingslanden	1 000 000
Totaal	1 000 000

Zuid Afrika

4.3 Private sector ontwikkeling	386 000
5.1 Onderwijs en onderzoek	3 183 000
5.4 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten incl hiv/aids	2 300 000
Totaal	5 869 000

Totaal regionale programma's**2013****Afrika Grote Meren**

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	2 500 000
4.1 Toegenomen voedselzekerheid in partnerlanden	4 000 000
6.1 Duurzaam milieugebruik wereldwijd	18 500 000
6.2 Integraal waterbeheer, drinkwater en sanitatie	1 500 000
Totaal	26 500 000

Midden-Amerika Programma

2.5 Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	15 000 000
Totaal	15 000 000

BIJLAGE 5b: De ODA-uitgaven in exitlanden

Exitlanden	2011	2012	2013
Bolivia	37 432 000	33 773 000	14 674 000
Burkina Faso	38 668 000	32 186 000	30 400 000
Congo, Democratische Republiek	4 163 000	2 828 000	1 000 000
Egypte	6 393 000	6 441 000	3 966 000
Georgië	224 000	137 000	0
Guatemala	12 736 000	4 302 000	2 554 000
Kosovo	746 000	1 491 000	550 000
Moldavië	2 840 000	0	0
Mongolië	4 407 000	2 870 000	611 000
Nicaragua	14 787 000	9 642 000	4 283 000
Pakistan	17 727 000	24 342 000	18 510 000
Senegal	19 259 000	12 175 000	8 775 000
Suriname	33 318 000	16 237 000	7 966 000
Tanzania	47 867 000	25 394 000	11 773 000
Zambia	14 628 000	14 434 000	13 569 000
Totaal Exitlanden	255 195 000	186 252 000	118 631 000

BIJLAGE 6: De non-ODA uitgaven naar pijler

De non-ODA-uitgaven naar pijler (bedragen x EUR 1000)					
Begroting	Artikel	Omschrijving	2011	2012	2013
1e pijler: internationale veiligheid en rechtsorde					
BZ	01.01	Internationale rechtsorde	52 352	47 570	47 130
	02.01	Goede internationale samenwerking ter bevordering van de nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	12 630	15 318	20 721
	02.02	Bestrijding en terugdringing van het internationale terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	500	500	500
	02.03	Bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens, bevordering van ontwapening, wapenbeheersing en het voeren van een restrictief en transparant wapenexportbeleid	10 603	7 502	9 502
	02.05	Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde in prioritaire gebieden	162 869	152 295	140 717
	02.06	Effectieve humanitaire hulp	1 138	2 267	2 067
	08.02	Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	14 114	20 403	13 775
V&J	31.02.20	Bekostiging Nationale Politie (civiele crisisbeh. missies)	62	0	0
	33.03.10	Opsporing en vervolging/NFI	509	519	519
	36.02.58	Nat. Veiligh. en Terrorismebestr. (NSS)	0	0	700
	91.01.02/91.01.09	Personeel-materieel/Europol en Eurojust	25 333	22 068	27 524
	91.01.09	Materieel overig/WIPO	139	248	243
Defensie	01.01.01	Crisisbeheersingsoperaties (incl. contributies)	182 102	213 669	186 100
	01.01.03	Overige inzet (NSS)	0	0	0
I&M	17.01	17.01 Luchtvaart	1 238	1 115	1 115
	18.01	18.01 Scheepvaart	868	925	925
	23.01	23.01 Meteorologie en seismologie (contributie WMO)	854	891	709
		<i>Sub-totaal 1e pijler</i>	<i>465 311</i>	<i>485 290</i>	<i>452 247</i>
2e pijler: welvaart					
<i>Nederland in de wereld</i>					
BZ	02.04	Bevorderen energievoorzienings- en grondstoffenveiligheid	0	0	0
	04.04	Effectieve Nederlandse handels- en investeringsbevordering	5 839	6 810	6 960
	08.01	Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	10 190	8 268	9 068
	08.03	Vergroten van begrip en/of steun voor Nederlandse zienswijzen, standpunten en beleid in het buitenland en het versterken van het draagvlak in eigen land voor het buitenlandbeleid	20 859	26 834	22 282
OCW	08.11	Cultuur: overig	737	904	904
	14.01/02/04	Cultuur: overig	6 634	6 666	4 566
I&M	11.01	Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	9 757	14 684	9 536
	19.02	Int. Beleid, coordinatie en samenwerking	2 478	4 522	5 364
	19.02	Int. Beleid, coordinatie en samenwerking/CDM	47 345	99 739	31 686
EL&I	2.45	Versterken gezamenlijke kennisbasis	5 106	0	0
	4.01	Algemeen (bijdragen aan int. Instituten)	520	0	0
	5.20	Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4 876	0	0
	5.30	Bevorderen van internationaal ondernemen	22 861	0	0
	5.50	Programmatisch pakket	41 165	0	0
	11.95/10.30	Bijdragen (inter)nationale organisaties	1982	2 496	2 396
	12.05	Subsidies	0	4 850	4 385
	12.95	Bijdragen (inter)nationale organisaties	0	390	390
	13.95/3.10	Bijdragen (inter)nationale organisaties	0	233	233
	14.55/4.20	Opdrachten (Joint Implementation)	12 255	30 236	33 651
	14.95/4.50	Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	374	1 000	1 005
	15	Een sterke internationale concurrentiepositie	0	120 934	102 741
	15	Een sterke internationale concurrentiepositie (FAO)	3 372	3 417	3 417
	15.90	Baten- en lastendiensten	46 666		
	16.55/36.15	Opdrachten	160	160	160
	18.55/33.14	Opdrachten	61	61	61
VWS	97.01.01	Internationale samenwerking/WHO-partnerschap	5 574	5 574	4 721

Begroting	Artikel	Omschrijving	2011	2012	2013
<i>Nederland voor de wereld</i>					
BZ	04.02	Effectief armoedebeleid van ontwikkelingslanden	11 212	13 429	13 098
	04.03	Economische groei in ontwikkelingslanden door private sectorontwikkeling	4 500	5 225	7 150
	05.01	Goed onderwijs, goed opgeleide bevolking en capaciteit voor onderzoek en innovatie voornamelijk ten behoeve van de beleidsprioriteiten	2 595	2 596	2 596
	06.01	Duurzaam milieugebruik wereldwijd	3 155	1 537	770
OCW	07.10	Wetenschappelijk onderwijs	3 279	3 281	3 281
Financiën	04.20	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	71	0	0
		<i>Sub-totaal 2e pijler</i>	<i>273 623</i>	<i>363 846</i>	<i>270 421</i>
3e pijler: vrijheid					
BZ	01.02	Mensenrechten	15 777	10 455	20 541
	03.03	Een hechtere Europese waardengemeenschap	9 680	9 557	9 748
	05.04	Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen	3 365	1 493	1 493
		<i>Sub-totaal 3e pijler</i>	<i>28 822</i>	<i>21 505</i>	<i>31 782</i>
Consulaire dienstverlening					
BZ	07.01	Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	13 938	14 809	14 809
	07.02	Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	1 135	1 155	1 155
		<i>Sub-totaal Consulaire dienstverlening</i>	<i>15 073</i>	<i>15 964</i>	<i>15 964</i>
Europese Unie					
BZ	03.04	Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 27	3 860	3 860	3 860
Toerek.		EU-begroting	75 733	75 733	75 733
		<i>Sub-totaal Europese Unie</i>	<i>79 593</i>	<i>79 593</i>	<i>79 593</i>
Algemeen/overig					
BZ	09.01	Geheim	10	69	0
	10.01	Nominaal en onvoorzien	96	30	33 597
	11.01	Apparaatsuitgaven	488 671	517 553	533 994
Div. dept.		Attachés	53 308	57 807	53 125
		<i>Sub-totaal Algemeen/overig</i>	<i>542 085</i>	<i>575 459</i>	<i>620 716</i>
Totaal non-ODA			1 404 507	1 541 657	1 470 723